

Sygnatura akt X U 690/16

WYROK

W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 24 września 2019 r.

Sąd Rejonowy dla Wrocławia-Śródmieścia we Wrocławiu X Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych w następującym składzie:

Przewodniczący: Sędzia Anna Garncarz

Protokolant: Dominika Gorząd

po rozpoznaniu na rozprawie w dniu 10 września 2019 r. we W.

sprawy z odwołania J. W.

od decyzji Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych Oddział we W.

z dnia 19.08.2016 znak: (...)

w sprawie J. W.

przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych Oddział we W.

o zasiłek pogrzebowy

I. oddala odwołanie,

II. nie obciąża wnioskodawcy kosztami postępowania.

UZASADNIENIE

Pismem z dnia 18 października 2016 r. (data wpływu do Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddział we W.) wnioskodawca J. W. wniósł odwołanie od decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych z dnia 19 sierpnia 2016 r. wydanej w sprawie nr (...), zaskarżając ją w całości oraz zarzucając jej naruszenie przepisów prawa materialnego, w szczególności art. 78 ust. 1 oraz art. 79 ust. 1 ustawy o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych poprzez nieuprawnione przyjęcie, że osoba fizyczna niebędąca krewnym zmarłego, a ponosząca koszty pogrzebu zmarłego, prowadząca jednocześnie i dodatkowo działalność gospodarczą, występująca jednak o wypłatę zasiłku pogrzebowego oraz pokrywająca koszty pogrzebu jako osoba fizyczna nieprowadząca działalności gospodarczej nie jest uprawniona do otrzymania zasiłku pogrzebowego. Ponadto, odwołujący wniósł o zmianę zaskarżonej decyzji poprzez przyznanie mu prawa do zasiłku pogrzebowego po zmarłej w dniu 14 maja 2016 r. B. S. oraz o zasądzenie kosztów postępowania wg norm przepisanych, w tym kwoty 17 zł tytułem opłaty skarbowej od pełnomocnictwa.

W uzasadnieniu wnioskodawca wskazał, że w niniejszej sprawie występuje jako osoba fizyczna, a nie jako osoba fizyczna prowadząca działalność gospodarczą czy też osoba prawna. Zaznaczył, że otrzymał upoważnienie od J. Ś., sąsiada B. S., do zorganizowania i pokrycia kosztów pogrzebu zmarłej oraz pochowania jej w grobie rodzinnym na cmentarzu przy ul. (...).

W ocenie wnioskodawcy organ rentowy w sposób nieuprawniony zakwalifikował w niniejszym postępowaniu wnioskodawcę jako przedsiębiorcę. Wnoszący odwołanie prowadzi co prawda działalność gospodarczą, jednakże w przedmiotowym postępowaniu występuje jako osoba fizyczna nieprowadząca działalności gospodarczej. Jedynymi

podmiotami, jakie ustawodawca wyłączył z możliwości ubiegania się o zasiłek pogrzebowy pomimo zorganizowania pogrzebu i pokrycia jego kosztów są organizacje polityczne i społeczne.

Co więcej, zdaniem wnioskodawcy należy zwrócić uwagę na znaczące różnice w zakresie jakości oraz godności pochówku organizowanego przez Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej a pochówkiem w podstawowym zakresie, którego koszt jest zwracany przez Zakład Ubezpieczeń Społecznych w formie zasiłku pogrzebowego w wysokości 4.000,00 zł. Odwołujący zaznaczył również, że wprawdzie A.A. Zakład Usług (...) – (...) s.c. zgodnie z umową nr (...) zawartą w dniu 29 grudnia 2015 r. z Miejskim Ośrodkiem Pomocy Społecznej zobowiązał się do świadczenia kompleksowych usług pogrzebowych w stosunku do osób zmarłych na terenie Gminy W. wskazanych przez Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej we W. przy ul. (...), niemniej odwołujący złożył wniosek o wypłatę zasiłku pogrzebowego po zmarłej jako osoba fizyczna, a jego wypłata jest uzasadniona zgodnie z postanowieniami wynikającymi z treści art. 78 ust. 1 i 2 EmRentU.

W odpowiedzi na odwołanie organ rentowy wniósł o oddalenie odwołania z uwagi na brak podstaw prawnych do jego uwzględnienia.

Uzasadniając swoje stanowisko w sprawie organ rentowy podtrzymał argumentację zaprezentowaną w uzasadnieniu zaskarżonej decyzji.

Sąd ustalił następujący stan faktyczny:

Wnioskodawca J. W. jest współnikiem spółki cywilnej A. A. Z.U.P. i K. (...) s.c. we W.. W ramach prowadzonej działalności gospodarczej spółka świadczy usługi pogrzebowe.

Na mocy umowy nr (...) z dnia 29 grudnia 2015 r. zawartej pomiędzy Miejskim Ośrodkiem Pomocy Społecznej we W. (zamawiający) a W. W. i J. W. prowadzącymi działalność gospodarczą pod nazwą A.A. Z.U.P. i K. s.c. (...) we W. (wykonawca), zamawiający zleca, a wykonawca zobowiązuje się do realizacji świadczeń kompleksowych usług pogrzebowych w stosunku do osób zmarłych na terenie Gminy W., wskazanych przez zamawiającego. Wartość pochówku tradycyjnego osoby dorosłej ustalono na kwotę 1 789,84 zł, a pochówku osoby dorosłej poprzez spopielenie – na kwotę 1 071,04 zł. Umowa została zawarta na czas oznaczony od dnia 1 stycznia 2016 r. do dnia 31 grudnia 2016 r.

W dniu 14 maja 2016 r. zmarła B. S.. Zmarła posiadała w dniu śmierci ustalone prawo do emerytury (...). W chwili śmierci B. S. była panną, utrzymywała kontakt z osobami bliskimi i zamieszkiwała samotnie.

Informacja o zgonie B. S. została przekazana do Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej we W. przez Komisariat Policji W. O. w dniu 23 maja 2016 r. Wskazano, że zwłoki zmarłej znajdują się w Z.P. A.. Mając na uwadze to, że sprawą pochówku zajęli się J. W. na prośbę osób, które były bliskimi znajomymi zmarłej, Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej nie zlecał Z. A. organizacji pochówku B. S..

Organizacją pochówku zmarłej zajął się J. W., który zlecił wykonanie usługi (...) A. Z.U.P. i K. (...) s.c. we W..

J. W. podjął się organizacji pochówku zmarłej na podstawie oświadczenia sąsiada B. S.. Zmarła miała rodzinę w O. i W., utrzymywała z nią kontakt.

Wnioskodawca uiścił za usługi pogrzebowe następujące kwoty:

- przewóz zmarłego do kościoła i/lub na cmentarz – 432,00 zł.
- ułożenie zmarłego w trumnie – 54,00 zł,
- tabliczka – 70,00 zł,
- kopanie grobu – 415,00 zł,

- dostawa trumny po zmarłego – 135,00 zł,
- kremacja – 400,00 zł,
- chłodnia – 270,00 zł,
- trumna kremacyjna – 450,00 zł,
- urna – ekologiczna – 290,00 zł,
- worek na zwłoki – 70,00 zł,
- odsunięcie płyty pomnika – 270,00 zł,
- przewóz urny – 35,00 zł,
- obsługa żałobna – tak zwana asysta pogrzebowa mała (urna) – 500,00 zł,
- opłata za korzystanie z mienia komunalnego (urna) – 130,00 zł,
- przygotowanie zmarłego do pogrzebu – mycie, ubieranie, kosmetyka – 200,00 zł.

Za w/w usługi A. A. Z.U.P. i K. (...) s.c. we W. wystawił na rzecz wnioskodawcy fakturę VAT nr (...) z dnia 25 maja 2016 r. na łączną kwotę 3.721,00 zł.

Wnioskodawca poniósł również na rzecz Cmentarza Komunalnego Oddział O. koszt opłat za czynności administracyjne oraz miejsce przy dochowaniu trumny lub urny do grobu rodzinnego 2 miejscowego, w łącznej kwocie 296,50 zł, za co wystawiona została faktura VAT (...) z dnia 24 maja 2016 r.

Koszt pogrzebu zmarłej B. S. poniesiony przez J. W. wyniósł łącznie 4.017,50 zł.

W dniu 2 czerwca 2016 r. wnioskodawca wystąpił do organu rentowego z wnioskiem o wypłatę zasiłku pogrzebowego po zmarłej B. S., załączając rachunki poniesionych kosztów pogrzebu w łącznej kwocie 4.000,00 zł.

Decyzją z dnia sierpnia 2016 r. (znak: (...)) Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział we W. odmówił wnioskodawcy J. W. prawa do zasiłku pogrzebowego po zmarłej w dniu 14 maja 2016 r. B. S..

W Komisariacie Policji W. prowadzone były czynności sprawdzające z zawiadomienia Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddział we W. w sprawie usiłowania doprowadzenia w okresie od 31 marca do 19 sierpnia 2016 r. we W., w celu osiągnięcia korzyści majątkowej, do niekorzystnego rozporządzenia mieniem w kwocie 8.000,00 zł przez Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział we W. poprzez złożenie wniosków o wypłatę zasiłku pogrzebowego po zmarłych I. K. oraz B. S., tj. o czyn z art. 13 § 1 kk. w zw. z art. 286 § 1 k.k.

Postanowieniem z dnia 10 kwietnia 2017 r. zawieszono postępowanie w sprawie na podstawie art. 177 § 1 pkt 4 k.p.c.

Dochodzenie w sprawie usiłowania doprowadzenia do niekorzystnego rozporządzenia mieniem poprzez wprowadzenie w błąd co do okoliczności warunkujących przyznanie prawa do zasiłku pogrzebowego przez (...) Oddział we W. przez A. A. Z.U.P. i K. (...) s.c. we W. w dniach 20 kwietnia 2016 r. oraz 2 czerwca 2016 r. zostało umorzone w dniu 26 kwietnia 2017 r. wobec braku znamion czynu zabronionego.

Postanowieniem z dnia 3 kwietnia 2019 r. podjęto zawieszone postępowanie w sprawie.

Strony podtrzymały swoje wcześniejsze stanowiska.

Dowód: - Akta orzecznicze organu rentowego (w załączeniu do akt sprawy),

- Przesłuchanie wnioskodawcy, k. 39 – 40,
- Zeznania świadka J. Ś., k. 39,
- Pismo Komisariatu Policji W. z dn. 17.01.2017 r., k. 59,
- Pismo informujące o umorzeniu dochodzenia z dn. 22.05.2017 r., k. 63,
- pismo wnioskodawcy z dn. 06.05.2019 r., k. 81,
- pismo organu rentowego z dn. 07.05.2019 r., k.83.

W oparciu o powyższe ustalenia faktyczne Sąd Rejonowy zważył, co następuje:

Odwołanie wnioskodawcy nie zasługiwało na uwzględnienie.

Zasiłek pogrzebowy zalicza się do świadczeń z ubezpieczenia społecznego i jest związany ze śmiercią człowieka.

Zgodnie z art. 77 ust. 1 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych zasiłek pogrzebowy przysługuje w razie śmierci: 1) ubezpieczonego; 2) osoby pobierającej emeryturę lub rentę; 3) osoby, która w dniu śmierci nie miała ustalonego prawa do emerytury lub renty, lecz spełniała warunki do jej uzyskania i pobierania; 4) członka rodziny osoby wymienionej w pkt 1 i 2.

Art. 78 ust. 1 i 2 stanowią, że zasiłek pogrzebowy przysługuje osobie, która pokryła koszty pogrzebu. Zasiłek pogrzebowy przysługuje również pracodawcy, domowi pomocy społecznej, gminie, powiatowi, osobie prawnej kościoła lub związku wyznaniowego, jeżeli pokryły koszty pogrzebu.

Zgodnie z art. 79 ust. 1 ustawy, w razie poniesienia kosztów pogrzebu przez inną osobę niż wymieniona w art. 77 ust. 1 pkt 4, pracodawcę, dom pomocy społecznej, gminę, powiat, osobę prawną kościoła lub związku wyznaniowego, zasiłek pogrzebowy przysługuje w wysokości udokumentowanych kosztów pogrzebu, nie wyższej jednak niż określona w art. 80.

Art. 80 stanowi zaś, że zasiłek pogrzebowy przysługuje w wysokości 4000 zł.

Rozróżnienie na osoby, które pokryły koszty pogrzebu i podmioty wymienione w art. 78 ust. 1 i 2 ustawy z dnia 17.12.1998 r. ma na celu podział na osoby fizyczne, w jakiś sposób związane ze zmarłym i organizujące mu pogrzeb oraz ponoszące jego koszty, np. z uwagi na bliską znajomość ze zmarłym, dalsze spokrewnienie oraz na podmioty nie będące takimi osobami, które z uwagi na więzy prawne łączące je ze zmarłym są zobowiązane zorganizować pogrzeb i ponoszą zwykle koszty takiego pogrzebu.

Tym samym oprócz osób, które mogą ubiegać się o zasiłek pogrzebowy, wymienione zostały inne podmioty, posiadające strukturę organizacyjną, ale nie trudniące się zarobkowo organizowaniem pogrzebów.

Nadmienia się, że ustawodawca nie przewidział w art. 78 w/w ustawy, aby zakład pogrzebowy, tj. podmioty zawodowo trudniące się organizowaniem pochówków, czerpiące zysk z tej działalności i co jest naturalne zainteresowane ich wysokością były podmiotami, które ponoszą koszty pogrzebu i mogą domagać się ich zwrotu w formie zasiłku pogrzebowego.

Sąd Rejonowy zważył, że wnioskodawca dla zmarłej był osobą obcą. Nie utrzymywał ze zmarłą żadnych kontaktów, nie znał jej, nie udzielał jakiegokolwiek pomocy, kiedy ta żyła, nie uczestniczył w kosztach sprawowanej opieki. Organizacją pogrzebu zajął się na mocy oświadczenia sąsiada zmarłej B. S., który zeznał, że skontaktował się z zakładem (...). J. Ś. złożył pismo, w którym prosił J. W. o zorganizowanie pochówku B. S. i pochowanie jej w grobie rodzinnym przy ul. (...). Biorąc pod uwagę zeznanie J. Ś. stwierdzić należy, że o miejscu pochówku dowiedział się z klepsydry i skontaktował się z zakładem pogrzebowym wskazanym w niej. Okazało się, że dodzwonił się do Z.P. A. i wnioskodawca

przekazał, że pogrzeb organizuje MOPS. Jak zeznał świadek, nie znał wcześniej wnioskodawcy, nie szukał również rodziny zmarłej. Upoważnienie, które sporządził J. Ś. zaproponowała pracownica zakładu pogrzebowego. Elementy ceremonii pogrzebowej ustalano z J. Ś..

Na podstawie powołanej Umowy firma A. (...) s.c. była zobowiązana do świadczenia kompleksowych usług pogrzebowych w stosunku do osób zmarłych na terenie Gminy W.. Tym samym zgodnie z treścią łączącego strony stosunku umownego powód był zobowiązany do sprawienia pogrzebów zmarłych, w ramach prowadzonej przez siebie działalności gospodarczej, w cenie usługi skalkulowanej zgodnie z Załącznikiem nr 3 stanowiącego integralną część Umowy.

Z kolei z pisma kierownika Zespołu ds. Osób Bezdomnych i Uchodźców w Miejskim Ośrodku Pomocy Społecznej z dnia 6 lipca 2016 r. wynika, że zwłoki B. S. zostały odnalezione dnia 14 maja 2016 r. Informacja o sprawie B. S. została przekazana do MOPSu przez Komisariat Policji W. O., który jednocześnie wskazał, że zwłoki zmarłej znajdują się w Z. A.. Po nawiązaniu kontaktu z przedstawicielem zakładu pogrzebowego wpłynęło pismo, w którym była mowa o tym, że sprawą pochówku zmarłej zajął się J. W. na prośbę osób, które były bliskimi znajomymi zmarłej. W związku z tym Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej we W. nie zlecał Z.P. A. organizacji pochówku zmarłej B. S..

Kwestia legitymacji domagania się zasiłku pogrzebowego przez określone podmioty była przedmiotem wielu rozstrzygnięć Sądu Najwyższego. W wyroku z 01.06.2010 r. (II UK 14/10, OSNP 2011, Nr 21–22, poz. 280) Sąd Najwyższy przeciwstawił się praktyce polegającej na sprawianiu pogrzebów zmarłym podopiecznym domów opieki społecznej przez przedsiębiorstwa pogrzebowe, które następnie odzyskiwały poniesione (udokumentowane) koszty pogrzebu. Sąd Najwyższy orzekł, że sprawianie pogrzebów zmarłym podopiecznym z obowiązku prawnego domów opieki społecznej nie może być przedmiotem swobodnych transakcji handlowych, polegających na "sprzedaży usług pogrzebowych" przez zakłady pogrzebowe kontrahentom całkowicie obcym zmarłym ubezpieczonym w celu uzyskania od organu ubezpieczeń społecznych zasiłków pogrzebowych w wysokości dokumentowanych kosztów pogrzebu.

Sąd Najwyższy uznał, że jakkolwiek przepisy prawa ubezpieczeń społecznych nie zabraniają nieznanym zmarłym podmiotom organizowania pochówków pensjonariuszy domów opieki społecznej, ale nie kreują w tym zakresie swobody lub dowolności w komercyjnym organizowaniu ceremonii pogrzebowych przez osoby obce zmarłym ubezpieczonym ani nie pozwalają na nadużywanie prawa do świadczeń pogrzebowych przez osoby niezobligowane do sprawiania pogrzebów, które zostały zrealizowane w handlowej formule „transakcji usług pogrzebowych”.

Wprawdzie, zgodnie z art. 78 ust. 1 ustawy o emeryturach i rentach, zasiłek pogrzebowy przysługuje osobie, która pokryła koszty pogrzebu, ale nie oznacza to przyzwolenia na swoiste „wyścigi” w sprawianiu pogrzebu przez dowolne (jakikolwiek) osoby fizyczne lub prawne, a w szczególności przez „łowców pogrzebów”, którzy rodzinę lub inne osoby bliskie zmarłym niekiedy informują o śmierci zmarłych podopiecznych domów opieki społecznej dopiero po sprawieniu pogrzebu. To, że z przepisów prawa ubezpieczeń społecznych o zasiłkach pogrzebowych nie wynika ściśle określone pierwszeństwo lub kolejność w sprawianiu pogrzebów ubezpieczonym, po których śmierci przysługuje zasiłek pogrzebowy z ubezpieczenia społecznego (art. 77 ustawy o emeryturach i rentach), nie oznacza, że możliwa jest jurydyczna akceptacja swobody organizowania ceremonii pogrzebowych i żądania świadczeń pogrzebowych z ubezpieczenia społecznego przez dowolne podmioty, które deklarują sprawienie pogrzebu, dokumentując jego przeprowadzenie tylko rachunkami z zakładu pogrzebowego, z którym pozostawały w transakcyjnej zmwie pogrzebowej.

Z prokonstytucyjnej wykładni przepisów o zasiłkach pogrzebowych dokonywanej na gruncie art. 18 Konstytucji, który obejmuje rodzinę ochroną i opieką Rzeczypospolitej Polskiej, wynika, że sprawianie pogrzebów przysługuje i należy w pierwszym rzędzie do członków rodziny zmarłego, po którym przysługuje zasiłek pogrzebowy z ubezpieczenia społecznego. Za takie uważa się osoby wymienione w art. 67 ustawy o emeryturach i rentach, tj. osoby należące do ściśle wymienionego kręgu najbliższych członków rodziny zmarłego, którym przysługuje nie tylko prawne, ale także moralno-etyczne „pierwszeństwo” pogrzebania zmarłych członków swojej rodziny (art. 77 ustawy o emeryturach i rentach) i prawo do otrzymania zasiłku pogrzebowego z ubezpieczenia społecznego nawet lub także wtedy, gdy

obowiązek sprawienia pogrzebu, zgodnie z wyznaniem zmarłego mieszkańca domu, spoczywa na domu pomocy społecznej (§ 6 ust. 1 pkt 10g rozporządzenia Ministra Polityki Społecznej z dnia 19 października 2005 r. w sprawie domów pomocy społecznej, Dz.U. Nr 217, poz. 1837) albo na gminie w ramach jej zadania własnego o charakterze obowiązkowym, polegającego na organizowaniu pogrzebów, w szczególności zmarłych osób bezdomnych (art. 17 ust. 1 pkt 15 ustawy z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej, t.j. Dz.U. z 2008 r. Nr 115, poz. 728 ze zm.). Dopiero w dalszej kolejności, obowiązek sprawienia pogrzebu z prawem do zasiłku pogrzebowego przysługuje „również” pracodawcy, domowi pomocy społecznej, gminie, powiatowi, osobie prawnej kościoła lub związku wyznaniowego, jeżeli pokryły koszty pogrzebu (art. 78 ust. 1 i 2 ustawy).

Skoro z ustaleń faktycznych w rozpoznawanej przez Sąd Najwyższy sprawie wynikał obowiązek sprawienia pogrzebów zmarłym podopiecznym pomocy społecznej przez powiatowy dom opieki społecznej, który zlecił przeprowadzenie pogrzebów zakładowi pogrzebowemu, to ten dom opieki społecznej powinien pokryć koszty pogrzebu w ramach przysługującego mu zasiłku pogrzebowego (art. 78 ust. 2 ustawy). W tego typu okolicznościach sprawy wykluczona była zatem „sprzedaż usług pogrzebowych” przez zakład pogrzebowy skarżącemu, który był osobą całkowicie obcą zmarłym pensjonariuszom oraz pracownikom domu opieki społecznej, a którego dom pomocy społecznej formalnie nie informował o śmierci podopiecznych ani nie zlecał mu pochówków. Dlatego, bez względu na potencjalny udział skarżącego w zorganizowaniu pochówków zmarłych pensjonariuszy domu pomocy społecznej, która to instytucja publiczna była zobowiązana i zlecała pochówki zmarłych podopiecznych, skarżący nie miał tytułu prawnego do przeprowadzenia pogrzebów i zainkasowania takim „niezabronionym” przez prawo działaniem zasiłków pogrzebowych w wysokości dokumentowanych kosztów pogrzebu, nie wyższej niż 200 % przeciętnego wynagrodzenia obowiązującego w dniu śmierci osoby, której koszty pogrzebu zostały poniesione (art. 79 ust. 1 w związku z art. 80 ustawy).

W miarodajnych realiach rozpoznawanych spraw Sąd Najwyższy uznał, że skarżący „łowca pogrzebów”, który działał w zmwowie z przedsiębiorstwem pogrzebowym jako kontrahent „sprzedaży usług pogrzebowych” nie był uprawniony na podstawie art. 78 ust. 1 ustawy o emeryturach i rentach do zorganizowania, a następnie rozliczenia kosztów pogrzebów zmarłych podopiecznych domu pomocy społecznej, na którym to podmiocie (domu pomocy społecznej) spoczywał prawny obowiązek sprawienia pogrzebów swoim pensjonariuszom w granicach przysługującego mu prawa do zasiłków pogrzebowych (art. 78 ust. 2 tej ustawy). Oznaczało to, że ani przedsiębiorstwo pogrzebowe ani skarżący, który w rozpoznawanych przypadkach jako całkowicie obcy zmarłym i domowi opieki społecznej kontrahent „sprzedaży usług pogrzebowych” nie był uprawniony ani do sprawienia pogrzebów zmarłym pensjonariuszom domu opieki społecznej, ani do odzyskania kosztów pogrzebowych, choćby deklarował lub dokumentował ich poniesienie.

Wprawdzie tego typu „transakcje pogrzebowe” nie są wyraźnie zabronione, ale przepisy prawa ubezpieczeń społecznych nie dają możliwości prawnych odzyskania kosztów pogrzebu przez podmioty, których udział w tego typu procederach budzi prawny i etyczno-moralny sprzeciw, przez co nie zasługuje na ochronę przepisów prawa ubezpieczeń społecznych. Trafne jest zatem stanowisko, że sprawianie pogrzebów zmarłym podopiecznym z obowiązku prawnego domów opieki społecznej nie może być przedmiotem transakcji handlowych, polegających na „sprzedaży usług pogrzebowych” przez zakłady pogrzebowe kontrahentom całkowicie obcym zmarłym ubezpieczonym w celu uzyskania od organu ubezpieczeń społecznych zasiłków pogrzebowych w wysokości dokumentowanych kosztów pogrzebów. Inaczej rzecz ujmując, pogrzeby podopiecznych domów opieki społecznej nie mogą być przedmiotem dowolnego lub swobodnego obrotu prawnego zdominowanego przez przedsiębiorstwa pogrzebowe, które angażują innych - niż członkowie rodziny albo instytucje opieki społecznej zobligowane do sprawiania i nadzorowania godnego pochówku - całkowicie obcych zmarłym kontrahentów („łowców pogrzebów”), w komercyjnym dążeniu do osiągania zysków z wątpliwych prawnie i moralnie procedur.

Tego typu niekontrolowane praktyki stwarzają ryzyko dokonywania rozmaitych nadużyć w zakresie organizacji, nadzorowania i opłacania godnych pochówków często opuszczonych lub samotnych pensjonariuszy domów pomocy społecznej, którzy nawet po śmierci nie mogą liczyć na opiekę członków rodziny, która w niektórych przypadkach bywa

informowana przez zakłady pogrzebowe lub obce zmarłym osoby dopiero po pogrzebach, albo na rzetelne wypełnienie obowiązku prawnego sprawienia pochówku przez domy pomocy społecznej.

Dla porządku Sąd Najwyższy zasygnalizował, że sposób osądzenia tego zakresu rozpoznanych spraw ani przepisy prawa ubezpieczeń społecznych nie wykluczają możliwości sprawiania pochówku przez inne osoby niż członkowie rodziny zmarłego ubezpieczonego lub podmioty ustawowo wymienione w art. 78 ust. 2 ustawy, w szczególności gdy zmarły nie miał rodziny, która zajęłaby się pochówkiem albo gdy jego doczesną wolą było sprawienie pogrzebu przez określone (wskazane) osoby spoza członków jego rodziny, bądź gdy koszty pogrzebu pokrywa osoba niespokrewniona ze zmarłym w przypadkach braku jego spadkobierców lub innych podmiotów zobligowanych do sprawienia jego pogrzebu. W takich przypadkach te „inne” osoby, które pokryły koszty pogrzebu, będą uprawnione do zasiłku pogrzebowego po zmarłym ubezpieczonym do wysokości udokumentowanych kosztów, nie wyższej jedna niż określona w art. 80 ustawy (art. 78 ust. 1 w związku z art. 79 ust. 1 ustawy o emeryturach i rentach).

Odnosząc się do powołanych przez organ rentowy zarzutów naruszenia prawa materialnego stwierdzić należy, że były one zasadne.

Jak słusznie wskazał organ rentowy, do zadań własnych gminy o charakterze obowiązkowym należy sprawienie pogrzebu. Sprawienie pogrzebu odbywa się w sposób ustalony przez gminę, zgodnie z wyznaniem zmarłego. W przypadku poniesienia kosztów pogrzebu przez gminę, wysokość zasiłku nie może przekraczać udokumentowanych kosztów, nie może również przekraczać kwoty jaką dana gmina określiła jako maksymalny wydatek na jeden pogrzeb organizowany na jej koszt.

Zgodnie z umową Nr (...) zawartą w dniu 29.12.2015r. J. W. i W. W., prowadzący działalność gospodarczą pod nazwą A. (...) s.c. z siedzibą przy ul. (...) we W., zobowiązali się do realizacji świadczenia kompleksowych usług pogrzebowych w stosunku do osób zmarłych na terenie Gminy W. wskazanych przez Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej we W. przy ul. (...), stosownie do art. 17 ust. 1 pkt 15 i art. 44 ustawy z dnia 12.03.2004r. o pomocy społecznej. W typowych praktykach wykonania zleconych pochówków podopiecznych Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej zakład pogrzebowy wystawia rachunki za pochówki zmarłych ubezpieczonych zlecającej ich przeprowadzenie instytucji publicznej opieki społecznej, która reguluje wystawione faktury po uzyskaniu od Zakładu Ubezpieczeń Społecznych zasiłków pogrzebowych przeznaczonych na pokrycie kosztów pogrzebu.

Po odbiór zasiłku pogrzebowego w wysokości 4.000,00 zł zgłosił się wnioskodawca, właściciel zakładu pogrzebowego organizującego pogrzeb, zakładu który zgodnie z umową dnia 29.12.2015 r., zobowiązany jest do realizacji świadczenia usług pogrzebowych w stosunku do osób wskazanych przez MOPS.

W tej sytuacji, na wniosek Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej zakład (...). (...) powinien dokonać pochówku i wystawić rachunki za pochówek zlecającemu jego przeprowadzenie MOPS-owi. Na wniosek MOPS Zakład Ubezpieczeń Społecznych dokonałby wypłaty zasiłku pogrzebowego w wysokości określonej przez gminę, tj. 1071,04 zł (pochówek osoby dorosłej przez spopielenie).

Słusznie wskazuje organ rentowy, że w niniejszej sprawie protokół zgonu wystawiony przez lekarza stwierdzającego zgon B. S. został przekazany policji. Z pisma MOPS z dnia 6 maja 2016 r. wynikało, że sprawa zmarłej B. S. została przekazana do MOPS przez Komisariat Policji W. O., który poinformował o przekazaniu zwłok zmarłej do zakładu (...). Pochówkiem zmarłej miał zająć się J. W.. Zmarła była dla J. W. osobą obcą i przed prośbą sąsiada zmarłej o sprawienie pochówku - zupełnie mu nieznaną. W w/w sytuacji zakład (...). (...) powinien dokonać pochówku i wystawić rachunki za pochówek zlecającemu jego przeprowadzenie, tj. MOPS we W.. Oświadczenie sąsiada zmarłej jest niczym nieuzasadnione, co więcej, sporządzenie oświadczenia zaproponowała pracownica zakładu pogrzebowego. Tymczasem wnioskodawca wystąpił o wypłatę zasiłku dla siebie, co pozwala na jego dochodzenie w wysokości wyższej od tej, która wynikałaby z łączącego strony stosunku umownego. W świetle powyższego należy uznać, że przedmiotowe działanie stanowi próbę nadużycia prawa i ma na celu jedynie zwielokrotnienie zysku wnioskodawcy, jako właściciela zakładu pogrzebowego.

Sąd Rejonowy uznał, że w sytuacji, w której występuje zbieżność w zakresie organizowania pochówku przez osobę fizyczną, która jednocześnie jest przedsiębiorcą prowadzącym zakład pogrzebowy o szerokim zasięgu na rynku (...), wygrywająca przetargi na obsługę pochówków organizowanych przez MOPS, biorąc pod uwagę orzecznictwo Sądu Najwyższego trzeba zważyć na te okoliczności i w sposób szczególny badać tego typu sytuacje, aby rozstrzygnąć wszelkie wątpliwości. Sąd Najwyższy przeciwstawił się praktyce polegającej na sprawianiu pogrzebów zmarłym podopiecznym domów opieki społecznej przez przedsiębiorstwa pogrzebowe, które następnie odzyskiwały poniesione udokumentowane koszty pogrzebu, wskazując, że pogrzeby podopiecznych domów opieki społecznej nie mogą być przedmiotem dowolnego lub swobodnego obrotu prawnego zdominowanego przez przedsiębiorstwa pogrzebowe, które angażują innych – niż członkowie rodziny albo instytucje opieki społecznej zobligowane do sprawiania i nadzorowania godnego pochówku – całkowicie obcych zmarłym kontrahentów (...), w komercyjnym dążeniu do osiągnięcia zysków z wątpliwych prawnie i moralnie procedur. Sąd Najwyższy w swoich orzeczeniach dotyczących spraw tego rodzaju akcentował pewne okoliczności, a Sąd Rejonowy w pełni je akceptuje.

Na marginesie wskazać należy, że dla rozstrzygnięcia przedmiotowej sprawy nie miał znaczenia wynik postępowania przed prokuraturą, toczącego się w wyniku zawiadomienia organu rentowego i dotyczącego usiłowania doprowadzenia w celu osiągnięcia korzyści majątkowej do niekorzystnego rozporządzenia mieniem poprzez złożenie wniosku o wypłatę zasiłku pogrzebowego po zmarłej B. S., Sąd Rejonowy dokonał bowiem niezależnych ustaleń w tej sprawie i oceny okoliczności przedmiotowej sprawy.

Mając powyższe na uwadze, Sąd na mocy przepisu art. 477¹⁴ § 1 k.p.c. **oddalił** odwołanie, nie znajdując podstaw do jego uwzględnienia.

Orzeczenie o kosztach postępowania Sąd oparł o treść art. 102 kpc w zw. z art. 113 ustawy o kosztach sądowych.